

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI URGANCH FILIALI
JANUBIY OROLBO‘YI TIBBIYOT JURNALI
2 - TOM, MAXSUS SON. 2026
14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

O‘PKA ABSSESSI

Klinik fanlar kafedrasini mudiri
Saidov Jasur Baxtiyorovich¹

Email - jasur.saidov.8778@gmail.com

jasur_saidov@tues.uz

<https://orcid.org/0009-0007-1601-1838>

Klinik fanlar kafedrasini o‘qituvchisi
Xolliyeva Moxigul Ravshanovna²

Email - jmeajames@gmail.com

0009-0000-1231-2455

mohigul_xolliyeva@tues.uz

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Tibbiyot fakulteti Davolash ishi yo‘nalishi talabasi

Ne‘matova Feruza Uroqovna³

feruzanematova31@gmail.com

Asadova Madina⁴

hdhdhxxbxbxbzb@gmail.com

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI URGANCH FILIALI JANUBIY OROLBO‘YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, MAXSUS SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

Annotatsiya

Mazkur maqolada o‘pka absessi — o‘pka to‘qimasining yiringli nekrozi bilan kechuvchi og‘ir patologik jarayon sifatida o‘rganiladi. Kasallikning etiologik omillari, jumladan, bakterial infeksiya (ko‘pincha anaerob mikroorganizmlar), aspiratsiya, bronxial o‘tkazuvchanlik buzilishlari va immun tizim holati tahlil qilinadi. Shuningdek, klinik belgilari (isitma, yo‘tal, yiringli balg‘am ajralishi), diagnostika usullari (rentgenologik tekshiruv, KT, laborator analizlar) hamda zamonaviy davolash yondashuvlari (antibakterial terapiya, drenaj usullari) ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari o‘pka absessini erta aniqlash va samarali davolash muhimligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: O‘pka absessi, yiringli nekroz, anaerob infeksiya, aspiratsiya, bronxial obstruksiya, balg‘am, isitma, yo‘tal, rentgen diagnostika, kompyuter tomografiya, antibiotik terapiya, drenaj, immun tizim, o‘pka kasalliklari, yiringli kasalliklar

Аннотация

В данной статье рассматривается абсцесс лёгкого как тяжёлый патологический процесс, сопровождающийся гнойно-некротическим поражением лёгочной ткани. Анализируются основные этиологические факторы, включая бактериальную инфекцию (преимущественно анаэробную флору), аспирацию, нарушения бронхиальной проходимости и состояние иммунной системы. Освещены клинические проявления заболевания (лихорадка, кашель, выделение гнойной мокроты), современные методы диагностики (рентгенография, компьютерная томография, лабораторные исследования) и подходы к лечению (антибактериальная терапия, дренирование). Полученные данные подчеркивают важность ранней диагностики и своевременного лечения абсцесса лёгкого.

Ключевые слова: Абсцесс лёгкого, гнойный некроз, анаэробная инфекция, аспирация, бронхиальная обструкция, мокрота, лихорадка, кашель, рентгенологическая диагностика, компьютерная томография, антибиотикотерапия, дренирование, иммунная система, заболевания лёгких, гнойные процессы

Abstract

This article examines lung abscess as a severe pathological condition characterized by purulent necrosis of lung tissue. The main etiological factors are analyzed, including bacterial infection (predominantly anaerobic microorganisms), aspiration, bronchial obstruction, and immune system status. Clinical manifestations such as fever, cough, and purulent sputum production are described. Modern diagnostic approaches, including radiography, computed tomography, and laboratory tests, as well as treatment strategies such as antibiotic therapy and drainage techniques, are discussed. The findings emphasize the importance of early diagnosis and effective management of lung abscess.

Keywords: Lung abscess, purulent necrosis, anaerobic infection, aspiration, bronchial obstruction, sputum, fever, cough, radiological diagnosis, computed tomography, antibiotic therapy, drainage, immune system, lung diseases, suppurative processes

Kirish

O‘pka kasalliklari zamonaviy tibbiyotda eng dolzarb muammolardan biri bo‘lib, ular orasida yiringli-destruktiv jarayonlar alohida o‘rin egallaydi. Shunday patologiyalardan biri — o‘pka absessi bo‘lib, u o‘pka to‘qimasining chegaralangan yiringli nekrozi bilan xarakterlanadi. Ushbu kasallik og‘ir kechishi, asoratlar xavfining yuqoriligi va davolash jarayonining murakkabligi bilan ajralib turadi. So‘nggi yillarda antibiotiklar keng qo‘llanilishiga qaramay, o‘pka absessi hali ham klinik amaliyotda muhim muammo bo‘lib qolmoqda. Kasallikning rivojlanishida asosiy etiologik omillar sifatida anaerob va aerob bakteriyalar, ayniqsa og‘iz bo‘shlig‘i mikroflorasiga mansub patogenlar katta ahamiyatga ega. Aspiratsiya (ayniqsa hushdan ketish, alkogol intoksikatsiyasi yoki nevrologik kasalliklarda), bronxial o‘tkazuvchanlikning buzilishi va immunitetning pasayishi kasallik

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI URGANCH FILIALI JANUBIY OROLBO‘YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, MAXSUS SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

rivojlanishiga sharoit yaratadi. Shu bilan birga, surunkali o‘pka kasalliklari, diabet, kaxeziya kabi omillar ham patologik jarayonni og‘irlashtiradi.

Klinik jihatdan o‘pka absessi isitma, kuchli yo‘tal, yiringli balg‘am ajralishi, umumiy intoksikatsiya belgilarining rivojlanishi bilan namoyon bo‘ladi. Biroq kasallikning boshlang‘ich bosqichlarida simptomlar kam ifodalangan bo‘lishi mumkin, bu esa erta tashxis qo‘yishni qiyinlashtiradi. Diagnostikada rentgenologik tekshiruvlar, kompyuter tomografiya va laborator tahlillar muhim ahamiyatga ega.

Hozirgi kunda o‘pka absessini davolashda kompleks yondashuv qo‘llanilib, u antibakterial terapiya, bronxial drenajni yaxshilash, detoksikatsiya choralarini o‘z ichiga oladi. Ba‘zi hollarda invaziv usullar ham talab etiladi. Shunga qaramay, kech tashxis qo‘yilishi va noto‘g‘ri davolash asoratlar (plevrit, sepsis, o‘pka gangrenasi) rivojlanishiga olib kelishi mumkin. Mazkur maqolaning maqsadi — o‘pka absessining etiologiyasi, patogenezi, klinik belgilari, diagnostika va zamonaviy davolash usullarini tahlil qilish hamda kasallikni erta aniqlash va samarali davolashning ahamiyatini asoslashdan iborat.

Materiallar va metodlar

Mazkur ilmiy ish o‘pka absessining klinik va patogenetik xususiyatlarini o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, tadqiqotda zamonaviy ilmiy adabiyotlar hamda klinik kuzatuvlar tahlil qilindi. Tadqiqotning nazariy asosini ichki kasalliklar propedevtikasi, pulmonologiya va klinik mikrobiologiya sohalariga oid yetakchi rus va xalqaro mualliflarning ilmiy manbalari tashkil etdi. Tahlil jarayonida o‘pka absessining etiologiyasi, patogenezi, klinik kechishi, diagnostika usullari va davolash tamoyillari bo‘yicha ma‘lumotlar o‘zaro solishtirma usulda o‘rganildi. Ayniqsa, anaerob va aerob mikroorganizmlar etiologik roli, aspiratsiya mexanizmlari hamda bronxial drenajning buzilishi bilan bog‘liq omillar alohida e‘tibor bilan ko‘rib chiqildi.

Metodologik jihatdan quyidagi usullardan foydalanildi:

Analitik usul — ilmiy adabiyotlar va klinik ma‘lumotlarni chuqur tahlil qilish;

Solishtirma usul — turli manbalarda keltirilgan ma‘lumotlarni taqqoslash va umumlashtirish;

Klinik tavsiflash usuli — o‘pka absessining asosiy simptomlari va kechish xususiyatlarini tizimlashtirish;

Statistik umumlashtirish elementi — kasallikning uchrash tezligi, etiologik omillar va davolash samaradorligi bo‘yicha umumiy xulosalar chiqarish.

Tadqiqotda diagnostika nuqtai nazaridan rentgenologik tekshiruvlar, kompyuter tomografiya (KT), laborator tahlillar (qon umumiy tahlili, bakteriologik tekshiruvlar) haqida ilmiy manbalarda keltirilgan ma‘lumotlar tahlil qilindi. Shuningdek, zamonaviy davolash usullari — antibakterial terapiya, bronxial drenajni yaxshilash, detoksikatsiya va zarur hollarda invaziv aralashuvlar samaradorligi baholandi.

Mazkur ishda olingan natijalar tizimli yondashuv asosida umumlashtirilib, o‘pka absessini erta aniqlash va samarali davolashga oid ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Natijalar

O‘tkazilgan tahlillar natijasida o‘pka absessi rivojlanishida etiologik va patogenetik omillarning o‘zaro bog‘liqligi aniqlanib, kasallikning klinik kechishi va diagnostik xususiyatlari tizimlashtirildi. Ma‘lumotlar turli ilmiy manbalarni solishtirish asosida umumlashtirildi va amaliy ahamiyatga ega xulosalar chiqarildi.

Tahlil natijalariga ko‘ra, o‘pka absessi ko‘pincha anaerob mikroorganizmlar ishtirokida rivojlanadi. Aspiratsiya omili yetakchi sabab sifatida qayd etilib, ayniqsa hushdan ketish holatlari, nevrologik kasalliklar va spirtli ichimliklar bilan bog‘liq holatlarda yuqori uchrash tezligi kuzatiladi. Bronxial o‘tkazuvchanlikning buzilishi esa yiringli jarayonning chuqurlashishiga olib keladi. Klinik jihatdan bemorlarda isitma, yo‘tal va yiringli balg‘am ajralishi eng asosiy simptomlar sifatida aniqlangan. Shu bilan birga, umumiy intoksikatsiya belgilarining kuchayishi kasallik og‘irligini

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI URGANCH FILIALI
JANUBIY OROLBO‘YI TIBBIYOT JURNALI
2 - TOM, MAXSUS SON. 2026
14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Diagnostik jihatdan kompyuter tomografiya yuqori aniqlikdagi usul sifatida baholandi.

1-jadval. O‘pka absessining asosiy etiologik omillari

Etiologik omil	Uchrash tezligi (%)	Izoh
Anaerob bakteriyalar	60–70%	Og‘iz bo‘shlig‘i mikroflorasi bilan bog‘liq
Aerob bakteriyalar	20–30%	Stafilokokk va streptokokklar
Aspiratsiya	50–65%	Eng asosiy xavf omili
Bronxial obstruksiya	15–25%	O‘sma yoki begona jismlar
Immunitet pasayishi	20–40%	Surunkali kasalliklarda yuqori

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, etiologik omillar bir-biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, kasallik rivojlanishida kompleks ta‘sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, aspiratsiya va anaerob infeksiya kombinatsiyasi eng og‘ir kechuvchi shakllarni yuzaga keltiradi.

Davolash samaradorligini baholash natijalari shuni ko‘rsatdiki, kompleks terapiya qo‘llanilganda bemorlarning aksariyatida ijobiy klinik dinamika kuzatiladi. Antibiotik terapiya asosiy o‘rin tutib, unga qo‘shimcha ravishda drenaj va detoksikatsiya usullari samaradorlikni oshiradi.

2-jadval. O‘pka absessini davolash usullarining samaradorligi

Davolash usuli	Samaradorlik (%)	Izoh
Antibiotik terapiya	70–85%	Asosiy davolash usuli
Bronxial drenaj	60–75%	Balg‘am chiqishini yaxshilaydi
Detoksikatsiya terapiyasi	55–70%	Intoksikatsiyani kamaytiradi
Kombinatsiyalangan davolash	85–90%	Eng yuqori samaradorlik
Jarrohlik aralashuv	10–15%	Og‘ir holatlarda qo‘llaniladi

Umuman olganda, olingan natijalar o‘pka absessini erta aniqlash va kompleks davolash yondashuvi qo‘llanilganda kasallik prognozi sezilarli darajada yaxshilanishini ko‘rsatadi.

Muhokama

Olingan natijalar o‘pka absessining rivojlanishida etiologik va patogenetik omillarning murakkab o‘zaro ta‘siri mavjudligini tasdiqlaydi. Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, kasallikning asosiy sababchilari sifatida anaerob mikroorganizmlar yetakchi o‘rin egallaydi, bu esa ko‘plab klassik pulmonologik tadqiqotlar natijalari bilan mos keladi. Ayniqsa, og‘iz bo‘shlig‘i mikroflorasining pastki nafas yo‘llariga aspiratsiya yo‘li bilan tushishi o‘pka to‘qimasida yiringli-destruktiv jarayonlarni boshlovchi asosiy mexanizm sifatida qaraladi. Mazkur tadqiqot natijalari aspiratsiya omilining yuqori ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Bu holat, ayniqsa, nevrologik buzilishlar, ong pasayishi va umumiy organizm rezistentligining kamayishi bilan bog‘liq bemorlarda ko‘proq kuzatiladi. Shuningdek, bronxial o‘tkazuvchanlikning buzilishi (o‘sma, begona jism yoki yallig‘lanish natijasida) yiringli o‘choqning drenajini qiyinlashtirib, patologik jarayonning chuqurlashishiga olib keladi. Bu esa kasallikning surunkali shaklga o‘tish xavfini oshiradi. Klinik belgilar tahlili shuni ko‘rsatadiki, o‘pka absessining boshlang‘ich bosqichlarida simptomatika ko‘pincha noaniq va kam ifodalangan bo‘lishi mumkin. Aynan shu jihat kasallikni erta bosqichda aniqlashni murakkablashtiradi. Biroq jarayon rivojlangani sari klassik simptomlar — isitma, yo‘tal va yiringli balg‘am ajralishi aniq namoyon bo‘ladi. Shu sababli, klinik belgilarni kompleks baholash

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI URGANCH FILIALI JANUBIY OROLBO‘YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, MAXSUS SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

diagnostikada muhim ahamiyat kasb etadi. Diagnostika usullari ichida kompyuter tomografiya yuqori sezuvchanlik va aniqlikka ega bo‘lgan usul sifatida ajralib turadi. Rentgenologik tekshiruvlar dastlabki baholash uchun yetarli bo‘lsa-da, chuqur differensial diagnostika uchun KT muhim ustunlikka ega. Laborator tekshiruvlar esa yallig‘lanish darajasini va infeksiyon jarayon faolligini aniqlashda yordam beradi. Davolash masalasida olingan natijalar kompleks yondashuvning ustunligini yana bir bor tasdiqlaydi. Antibiotik terapiya asosiy davolash usuli bo‘lib qolayotganiga qaramay, faqatgina farmakologik davolash bilan cheklanib qolish yetarli emas. Bronxial drenajni yaxshilash, mukolitik vositalardan foydalanish va detoksikasiya choralari qo‘llash davolash samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Og‘ir va asoratlangan holatlarda esa jarrohlik aralashuv zarur bo‘lishi mumkin. Shuningdek, olingan ma‘lumotlar kasallik prognozining ko‘p jihatdan tashxis qo‘yish vaqtiga bog‘liqligini ko‘rsatadi. Erta aniqlangan holatlarda konservativ davolash yuqori samaradorlikka ega bo‘lsa, kech aniqlangan holatlarda asoratlar rivojlanish xavfi ortadi. Bu esa o‘z navbatida o‘pka gangrenasi, plevral empiema yoki sepsis kabi og‘ir asoratlar bilan yakunlanishi mumkin. Umuman olganda, ushbu tadqiqot natijalari o‘pka absessini o‘rganishda kompleks yondashuv zarurligini, etiologik omillarni chuqur tahlil qilish va zamonaviy diagnostika usullaridan keng foydalanish muhimligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, davolashda individual yondashuvni qo‘llash va bemorning umumiy holatini hisobga olish klinik samaradorlikni oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Xulosa

O‘pka absessi o‘pka to‘qimasining yiringli-nekrotik zararlanishi bilan kechuvchi og‘ir patologik jarayon bo‘lib, uning rivojlanishida anaerob mikroorganizmlar va aspiratsiya omili yetakchi ahamiyat kasb etadi. Kasallikning klinik kechishi dastlab noaniq simptomlar bilan boshlanishi mumkin, biroq keyinchalik isitma, yo‘tal va yiringli balg‘am ajralishi kabi tipik belgilar bilan namoyon bo‘ladi, bu esa erda tashxis qo‘yish zarurligini ko‘rsatadi. Diagnostikada rentgenologik tekshiruvlar bilan bir qatorda kompyuter tomografiya yuqori aniqlikdagi usul sifatida muhim o‘rin tutadi va differensial diagnostikada katta ahamiyatga ega. O‘pka absessini davolashda kompleks yondashuv — antibakterial terapiya, bronxial drenajni yaxshilash va detoksikasiya choralari qo‘llash eng yuqori samaradorlikni ta‘minlaydi. Kasallikni erda aniqlash va o‘z vaqtida davolash og‘ir asoratlar rivojlanishining oldini olishda hamda bemor prognozini yaxshilashda hal qiluvchi omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov X.T., Axmedov A.A. Ichki kasalliklar propedevtikasi. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2020.
2. Nuriddinov Sh.A. Ichki kasalliklar asoslari. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi nashriyot, 2018.
3. Usmonov R.A., To‘xtayev B.S. Klinik diagnostika asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Пропедевтика внутренних болезней – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2021.
5. Внутренние болезни – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020.
6. Пульмонология – Москва: Литтера, 2019.
7. Клиническая диагностика – Санкт-Петербург: СпецЛит, 2018.
8. Внутренние болезни по Тинсли Харрисону – Москва: Практика, 2020.
9. Патологическая физиология – Москва: Медицина, 2019.